

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

KLASIFIKACE PORUCH PŘÍJMU POTRAVY podle DSM-5 (DSM-5-TR)

Livia Pisciotta

MD, PhD, řádný profesor MEDS-08/C

Janovská univerzita

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Poruchy příjmu potravy jsou **komplexní onemocnění** charakterizovaná:

- **dysfunkčním stravovacím chováním**
- **nadměrnou obavou o hmotnost a tvar těla**
- **zkresleným vnímáním obrazu těla**
- **nízkým sebevědomím.**

ED mohou **souběžně koexistovat s jinými duševními poruchami**, jako jsou úzkostné poruchy a poruchy nálady.

Fyzické zdraví je téměř vždy ovlivněno narušeným stravovacím chováním, které vede k nutričním nerovnováhám. Nízká **tělesná hmotnost** však na rozdíl od běžného omylu **není jediným ani specifickým ukazatelem poruch příjmu potravy**, protože stavy jako normální hmotnost, nadváha a dokonce i obezita mohou být také spojeny s poruchami příjmu potravy.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

- Pokud nejsou léčeny **včas** a **vhodnými metodami** mohou se poruchy příjmu potravy stát trvalým stavem a vážně poškodit zdraví všech tělesných systémů (kardiovaskulárního, gastrointestinálního, endokrinního, hematologického, kosterního, centrálního nervového systému, kožního atd.) a v závažných případech vést ke smrti. **Anorexia nervosa** je spojena s **mírou úmrtnosti 5–10krát vyšší než u obecné populace**
- Tyto poruchy v současnosti představují závažný problém veřejného zdraví, protože u **anorexie** a **bulimie** došlo v posledních desetiletích k postupnému **snižování věku při nástupu onemocnění**, přičemž diagnózy jsou stále častější v předpubertálním věku a dětství. Časný nástup, který narušuje zdravý biologický a psychologický vývoj, je spojen s mnohem závažnějšími důsledky pro tělo i mysl.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Zpoždění, s nímž je diagnóza často stanovena, může mít **závažné důsledky** pro průběh poruchy, protože čím dříve léčba začne, tím větší jsou šance na úspěch. Včasná diagnóza bohužel představuje výzvu, která není vždy snadná, protože samotná povaha psychopatologie těchto poruch – charakterizovaná **popřením, ambivalencí, tajnůstkářstvím**, and **studem** – ztěžuje postiženému, aby o problémech s jídlem otevřeně hovořil se svým praktickým lékařem, a vede ho k minimalizaci nebo popírání problému.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Počáteční příznaky jsou **často zaměňovány za kulturní trendy zdravého životního stylu a fitness**, které mohou zneužívat individuální zranitelnost tím, že slouží jako odůvodnění ke snižování příjmu potravy - hranice, kterou není vždy snadné definovat.

Je proto nezbytné být připraven provádět **časné intervence** s využitím věku přiměřených nástrojů pro hodnocení výživy a terapeutických technik účinných u adolescentních pacientů, aby bylo možné co nejdříve zahájit léčbu pro lepší prognózu onemocnění.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

- Je také nezbytné udržovat **terapeutickou kontinuitu** a plánovat aktivity s multidisciplinárními týmy.
- Úrovně péče, obecně stanovené, jsou uspořádány podél gradientu klinické složitosti a závažnosti od praktického lékaře a pediatra primární péče přes ambulantní kliniky, denní stacionáře a rezidenční centra až po hospitalizaci během akutních epizod. Role a odpovědnosti každé úrovně péče jsou popsány v národních dokumentech.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

V roce 2018 byl zřízen **Národní den fialové stužky** věnovaný poruchám **příjmu potravy**. Slaví se každoročně 15. března.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Epidemiologie

- Odhaduje se, že dnes v Itálii více než **tři miliony lidí** trpí **poruchami příjmu potravy** a desítky milionů mladých lidí a dospělých na celém světě je každoročně rozvinou. Pandemie situaci ještě zhoršila, odhadovaným nárůstem nejméně 30–35 % a **snížováním věku při nástupu**. Poruchy příjmu potravy se stále více šíří v dětské populaci, přičemž děti ve věku 8–9 let vykazují příznaky typické pro poruchy příjmu potravy u adolescentů a dospělých, zejména anorektického typu, nikoli poruchy stravování specifické pro dětství.
- Údaje z roku 2020 (Ministerstvo zdravotnictví, pandemické období) potvrzují **téměř 40% nárůst případů ve srovnání s rokem 2019**. V první polovině roku 2020 různé evidenční zdroje zaznamenaly **230 458 nových případů ve srovnání se 163 547 v první polovině roku 2019**. Celková zátěž péče o nové a stávající případy v roce 2020 dosáhla 2 398 749 pacientů — číslo, které je pravděpodobně podceňováno, protože mnoho pacientů se nikdy nedostane k léčbě.

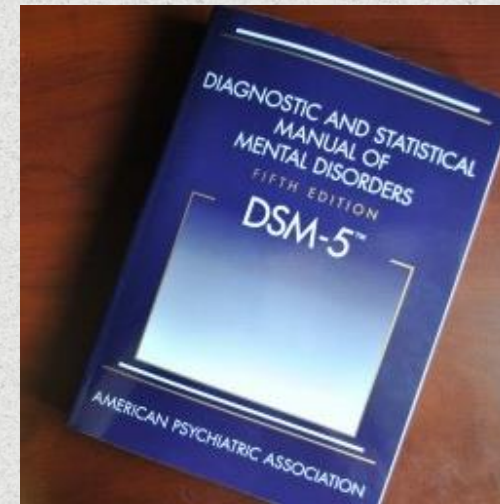

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Klasifikace poruch příjmu potravy

- Pika
- Ruminační porucha
- Vyhubavá/restriktivní porucha příjmu potravy (ARFID)
- **Anorexia nervosa**
- **Bulimia nervosa**
- **Záchvatovitě přejídáníZáchvatovitě přejídání**
- Jiná specifikovaná porucha příjmu potravy (OSFED)
- Nespecifikovaná porucha příjmu potravy (UFED)

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Pika

- **Přetrvávající požívání nevýživných, nepotravinových látek po dobu alespoň jednoho měsíce.**
- Požívání nevýživných a nejedlých látek je **nevhodné pro vývojovou úroveň jedince.**
- Chování při jídle **není součástí kulturně nebo společensky normativních praktik.**
- Pokud se chování vyskytuje výhradně v průběhu jiné duševní poruchy (mentální retardace, poruchy autistického spektra, schizofrenie) nebo zdravotního stavu (včetně těhotenství), je **dostatečně závažné** aby si vyžadovaly samostatnou klinickou pozornost.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Ruminační porucha

- **Opakovaná regurgitace potravy po dobu alespoň jednoho měsíce.** Regurgitovaná potrava může být znovu žvýkána, znovu spolknuta nebo vyplivnuta.
- Opakovaná regurgitace **není způsobena přidruženým gastrointestinálním stavem** ani jiným zdravotním stavem (např. gastroezofageálním refluxem, pylorostenózou).
- Porucha **se nevyskytuje výhradně v průběhu anorexia nervosa, bulimia nervosa, Záchvatovité přejídání poruchy nebo vyhubavé/restriktivní poruchy příjmu potravy.**
- Pokud se příznaky vyskytují v průběhu jiné duševní poruchy (mentální retardace nebo jiných neurovývojových poruch), jsou **dostatečně závažné** aby si vyžadovaly samostatnou klinickou pozornost.
- V remisi: Po úplném splnění kritérií již kritéria nejsou splněna po delší dobu.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Vyhýbavá/restriktivní porucha příjmu potravy ARFID

Není neobvyklé, že jsou některé děti označovány jako „vybíravé“ nebo „selektivní“, protože se zdají být nezainteresované o jídlo nebo protože **omezují příjem potravy na velmi úzký okruh potravin.**

Pokud má tato forma selektivního stravování negativní vliv na psychofyzický rozvoj a růst, může být použitelná diagnóza ARFID. Typický nástup v dětství nebo časně adolescenci.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Vyhýbavá/restriktivní porucha příjmu potravy ARFID

- Výrazný/á **úbytek hmotnosti** (nebo neschopnost dosáhnout očekávaného přírůstku hmotnosti nebo zaostávání v růstu u dětí)
- Výrazný/á **nutriční nedostatek**
- **Závislost na enterální výživě nebo perorálních výživových doplncích**
- Výrazné **narušení psychosociálního fungování.**

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

- Porucha není lépe vysvětlena nedostatkem dostupné potravy ani přidruženou kulturní praxí.
- Porucha příjmu potravy se nevyskytuje výhradně v průběhu anorexia nervosa nebo bulimia nervosa a **neexistuje zjevná porucha v tom, jak jedinec vnímá svou tělesnou hmotnost nebo tvar.**
- Porucha není přičitatelná zdravotnímu stavu ani lépe vysvětlitelná jinou duševní poruchou.
- Pokud se příznaky vyskytují v kontextu jiné poruchy nebo zdravotního stavu, jsou dostatečně závažné, aby si vyžadovaly samostatnou klinickou pozornost nad rámec toho, co je s daným stavem obvykle spojeno.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Profily:

- Zjevný nezájem o jídlo
- Vyhýbání se na základě smyslových vlastností potravy
- Obavy z averzivních důsledků jídla (např. zvracení, bolest žaludku)

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Komorbidity

- Obsedantně-kompulzivní porucha (OKP)
- Autismus
 - Plně nesplňují diagnostická kritéria
 - Rigidní vzorce chování a obtíže s adaptací na nové situace (časté příznaky autistického spektra)
- Úzkostné poruchy (generalizovaná úzkostná porucha, panická porucha, sociální fobie).

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Neofobie

- Potravinová neofobie je odmítání ochutnávat nové nebo neznámé potraviny, zejména ovoce a zeleniny, u dětí obvykle ve věku 2 až 6 let. Jedná se o normální vývojovou fázi, definovanou jako „strach z nového“, která postihuje přibližně 30 % dětí. Lze ji překonat trpělivostí, opakovaným vystavováním (i 10–15krát), rodičovským příkladem a zapojením dětí do přípravy jídla.
- **Definice:** Přirozená opatrnost vůči neznámým potravinám, která má kořeny v primitivním ochranném reflexu.
- **Věk:** Projevuje se převážně v předškolním věku, mezi 2. a 6. rokem, v tomto období vrcholí.
- **Commonly Refused Foods:** Zpravidla ovoce, zelenina a maso.
- **Factors:** Vliv stravy rodičů, omezená pestrost chutí zavedených při odstavování a averze k novým texturám.

Nepředstavuje psychopatologickou poruchu!

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Jiná specifikovaná porucha příjmu potravy (OSFED)

Podle DSM-5 se tato kategorie vztahuje na klinické obrazy, v nichž převládají charakteristické příznaky poruchy příjmu potravy — způsobující klinicky významné utrpení nebo poškození v sociálních, pracovních nebo jiných důležitých oblastech fungování — ale nesplňují plná kritéria žádné poruchy z diagnostické třídy poruch příjmu potravy.

Atypická anorexia nervosa: Jsou splněna všechna kritéria pro anorexia nervosa, s výjimkou toho, že navzdory výraznému úbytku hmotnosti zůstává hmotnost jedince v normálním rozmezí nebo nad ním.

Bulimia nervosa (nízké frekvence a/nebo omezeného trvání): Jsou splněna všechna kritéria pro bulimia nervosa, s výjimkou toho, že záchvaty přejídání a nevhodné kompenzační chování se vyskytují v průměru méně než jednou týdně a/nebo po dobu kratší než 3 měsíce.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

- **Porucha přejídání (s nízkou frekvencí a/nebo omezeným trváním):** jsou splněna všechna kritéria poruchy, s výjimkou toho, že epizody záchvatovitého přejídání se vyskytují v průměru méně než jednou týdně a/nebo po dobu kratší než 3 měsíce.
- **Purgativní porucha:** Opakující se purgativní chování za účelem ovlivnění tělesné hmotnosti nebo tvaru (např. sebeindukované zvracení; zneužívání laxativ) při absenci záchvatovitého přejídání.
- **Syndrom nočního přejídání:** Opakující se epizody nočního jídla, projevující se jídlem po probuzení ze spánku nebo nadměrnou spotřebou potravy po večerním jídle. Dotyčný si jídla uvědomuje a pamatuje si ho. Noční jídlo není lépe vysvětleno vnějšími vlivy ani místními normami. Způsobuje výrazné utrpení nebo narušení fungování. Vzorec není lépe vysvětlen záchvatovitým přejídáním nebo jinou duševní poruchou a není přičitatelný jinému zdravotnímu stavu ani účinkům látek nebo léků.

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

Nespecifikovaná porucha příjmu potravy (UFED)

- Tato kategorie se vztahuje na klinické obrazy, v nichž převládají příznaky charakteristické pro poruchu příjmu potravy — způsobující klinicky významné utrpení nebo poškození v sociálních, pracovních nebo jiných důležitých oblastech fungování — **ale plná kritéria nejsou splněna pro žádnou poruchu z diagnostické třídy poruch příjmu potravy..**
- Kategorie nespecifikované poruchy příjmu potravy se používá v situacích, kdy **klinický lékař se rozhodne nespecifikovat důvod, proč nejsou splněna kritéria pro konkrétní poruchu příjmu potravy**, a zahrnuje klinické obrazy, ve kterých není dostatek informací pro stanovení specifičtější diagnózy (např. v urgentním prostředí nebo při počátečních vyšetřeních).

Funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

SPEED PROJECT

Sport & Prevention of Emerging Eating Disorders

S jinou specifikací (OSFED)

Bez specifikace (UFED)

Porucha přítomna

Jasný klinický obraz

Známy důvod

Podrobná diagnóza

Často používáno na
urgentním příjmu

Závažnost

! Může být vysoká

! Může být vysoká

- OSFED a UFED NEJSOU „menší“ poruchy
- NEJSOU „reziduální“
- NEINDIKUJÍ nižší závažnost
- **Indikují pouze odlišný stupeň diagnostického vymezení**

U poruch s jinou specifikací klinický lékař zná povahu poruchy a důvod, proč nejsou kritéria DSM plně splněna; u nespecifikovaných poruch jsou informace nedostatečné nebo nespecifikované.